
**СРПСКЕ
НАРОДНЕ
ПРИПОВЕТКЕ**

Дејан Томић
СРПСКЕ
НАРОДНЕ ПРИПОВЕТКЕ

Издавачи
ПРОМЕТЕЈ, Нови Сад
НАРОДНО ДЕЛО, Београд

За издаваче
КОРАНА БОРОВИЋ, директор Прометеја
ПРЕДРАГ КОВАЧЕВИЋ, директор Народног дела

© ПРОМЕТЕЈ, Нови Сад, 2023.
© НАРОДНО ДЕЛО, Београд, 2023.

Ова публикација, у целини или у деловима, не сме се умножавати, прештамповати или преносити у било којој форми или било којим средством, без дозволе носиоца ауторских права или издавача, нити може бити на било који други начин или било којим другим средствима дистрибуирана или умножавана без одобрења издавача. Сва права за објављивање ове књиге задржавају носилац ауторског права и издавач, по одредбама Закона о ауторским правима.

СРПСКЕ НАРОДНЕ ПРИПОВЕТКЕ

Приредио
ДЕЈАН ТОМИЋ

НАРОДНО ДЕЛО

БЕОГРАД – НОВИ САД
2023

Бошко Сувајдић

МАЛЕ ПРИЧЕ ВЕЛИКИ ДАРОВИ

Особен вуковски приступ народној култури са високом свешћу о националној одговорности коју јавно изговорена реч има Дејан Томић исказује већ деценијама у низу својих уређивачких послова. Посебно у драгоценој хрестоматији српске патриотске лирике, коју је објавио под обухватним називом *Србобранке*, према збирци песама Риста Милића, *Србобранке. Лирично родољубиве њјесме*, штампане на Цетињу 1870. године. Трокњиже родољубиве лирике сачињавају *Србобранке из Далмације, Хрвајске и Славоније* (1997), *Србобранке из Босне и Херцеговине* (1997), те *Србобранке из Црне Горе и Сјане Србије* (1997). Свака књига омеђује одређени културни простор на тлоцрту српске духовности и културе, али и временски низ означен почецима српске периодике на том простору (1836, 1886, 1867). Ова тротомна антологија својом концепцијом јединствена је у српској култури, пре свега због укрштања естетичко-књижевних и национално-културолошких, те књижевноисторијских критеријума којима се приређивач и антологичар руководио. Ове године појавиле су се и *Србобранке из Аустрије, Мађарске и Румуније* („Прометеј“, 2023).

Као дугогодишњи музички уредник Радио Новог Сада, још од емисије „Од извора ка извору“ коју је покренуо 1991. године, Дејан Томић је, несумњиво, аутор који посебну пажњу поклања односу музике и књижевности (*Ајошеоза српским јуслама*, 2016, *Ајошеоза српским јуслама 2*, 2021).

Бављење истакнутим појединцима из српске историје посебно је запажено у књизи *Знамениити Срби у зајисима и анејдошама* (2023), а у венац књига „дубоке оданости“ заслужним прецима уплиће се и *Ајошеоза Њ. В. краљу Пејру I Карађорђевићу* (2021), књига посвећена народном краљу који је у себи ујединио кључне лозинке српске историје: храброст, част, народност, достојанство, љубав према отаџбини.

Претходница књиге која је пред нама је збирка *Српске народне приповећке и пословице (Цветник)*, у издању ИК „Прометеј“ (Нови Сад, 1999), која садржи 320 народних приповедака преузетих из 110 књига и часописа, као и збирку пословица, на основу обимног корпуса који сачињавају 67 збирки и часописа, где су оне првобитно биле објављене. Тако се Дејан Томић приближава вуковској концепцији штампања „класичних“ усмених жанрова, народних песама и приповедака, које нужно прате и мале фолклорне форме. На овом месту ћемо се подсетити и врских проучавалаца нашег фолклора и усмене књижевности, који чине глину којом се меси повесница нашег памћења, као што је име Ненада Љубинковића, који је написао надахнут предговор за збирку народних приповедака и пословица, „Цветник српске народне духовности у служби националног освешћивања“:

„Вековима је народна прича била исказ народне мудрости и искуства и, једновремено, ненаметљиви васпитач. Причама шта се коме непознатом догодило, казивало се народно искуства како се ваља понашати у одређеним приликама, шта ваља, односно шта не ваља чинити. Кроз низове прича које су у нашим средњошколским уџбеницима, али и међу стручњацима, историчарима народне књижевности, погрешно означене као шаљиве – појединац се упознавао на најједноставнији и најразумљивији начин са најсложенијим могућим животним ситуацијама. На причама које су деловале ведро, спознавала се природа, дакако и мане властитог националног бића“ (1999: 7–8).

Збирка *Српске народне приповећке* која је пред нама на најбољи начин заступа Вукову филолошку концепцију: „Као што су пјесме углед језика наше народне поезије, тако ће ове приповијетке бити углед народнога језика у прози“ (Вук Ст. Караџић, *Оглас за Српске народне приповијетке*, 1853). Корпус који је приређивач уврстио у свој избор сачињава обимна грађа из различитих епоха и културних ареала: у изворима је дат импресиван списак од 94 монографије, антологије и зборника од 19. до 21. века, као и 80 тешко доступних периодика, забавника, од *Забавника* Димитрија Давидовића за 1816. годину, алманаха, почев од *Банатској алманаха* Димитрија Тирола, штампаног у Темишвару за 1817. годину, календара, почев од *Ружице, календара за љетио 1832. године*, листова и часописа, попут *Српске зоре* из 1836, *Сербској народној листи* 1835–1848

(ур. Теодор Павловић), месецослова, почев од *Мјесеослова за јодину од Рождесџва Христџова 1845.* и др.

Окосницу збирке Дејана Томића представљају усмене прозне врсте које је Вук Караџић означио изразом „мушка приповетка“: шаљива народна прича, хумористичка новела, анегдота. У корпус су уврштене и басна, историјско и етиолошко предање, легендарна прича, прича из живота. То су оне „ђекоје мале приповијетке“ за које је Ђуро Даничић написао да имају археолошки карактер као сведочанства о минулим епохама. Саткане од богате животне грађе, ове кратке и ефектне приповетке преносе кондензовано народно искуство и древну предачку мудрост, уводећи читаоца и у новије, урбане садржаје данашњег времена.

У збирци коју је приредио Дејан Томић приповетке су класификоване по тематском критеријуму, обједињене заједничким мотивима, догађајима или јунацима. Посебно се издвајају легенде и предања о Светом Сави, о типским ликовима шаљиве приче какви су Ера, Насрадин хоџа, Лала, Баја-Џора; о неразумним поступцима и глупим навикама; о породичним односима, особито на релацији муж–жена и свекрва–снаха; о универзалним етичким категоријама какви су поштење и правдољубивост датим у искривљеној оптици лажи и преваре; о узајамном надлагивању и кривом суђењу; вештим сплеткама довитљивих крађиваца и др. Ту су историјска и културноисторијска предања о царевима Душану и Урошу, епским јунацима Марку Краљевићу, и Милошу Обилићу, о косовским подвижницима Срђи Злопоглеђи и кнезу Лазару, о Стевану Штиљановићу, „проклетој“ Јерини, као и анегдоте о књазу Милошу, Карађорђу, Црногорцима и др. Посебно се издвајају анегдоте о догађајима из Првог светског рата, као и легенде и предања о манастирима и црквама („Манасија“, „Тумане“ и др.). У фокусу „малих прича“ је човек, али у односу према природи и животињском свету, тако да збирка нужно укључује и жанровске категорије басне и приче о животињама.

У сажетој форми, језгровито, у различитим жанровским просецима, ове приче гравитирају из фолклорних облика у књижевне, преваходно прелазне, пучке књижевне врсте. Одликују се сочним народним језиком, архаичном лексиком, ефектним говорним обртима. Међу забележеним приповеткама највећи број се карактерише безлобивим хумором, али има и оних са снажном сатирично-ироничном оштрицом, као у збиркама Вука Врчевића.

Постављањем у контекст савремених друштвених и животних релација на релацији усмено-писано и село-град појављују се и прелазни облици шала, причања из живота. Посебно су бројне приче о појединим социјалним категоријама, етничким групама и родно осетљивим припадницима заједнице.

Хумор, као естетска категорија, означава особену врсту интелектуално-емотивног ангажмана у обликовању и рецепцији књижевног дела те особене моделе тумачења и разумевања света. Теоријски приступи који хумору приписују митолошка својства, а смех разумевају као апотропејско средство, катарзу или пак психолошки начин ослобађања од унутарње напетости, као разоноду или као игру (Аристотел, Декарт, Еразмо, Фројд, Кант, Бергсон, Кајзер, Бахтин, Хојзинга, Еко, Проп, Женет, Кајоа) пружају најразличитије могућности приступа општој теми.¹

Смех је искључиво привилегија човека јер „само се човек смеје и само због нечега што је људско“². Комични заплети настају на друштвеном, ситуационом и вербалном плану. Духовита поента најчешће настаје на фону укрштања ситуационе комике, комике карактера и комике речи:

Један чоек којег је бољео зуб, сrete другог чоека ће јауче иза гласа, па га запита:

– Шта ти је, болан?

А када му овај одговори да га је ујела змија, он му рече:

– Е ја мишљах, тебе зуб боли! („А шта ти је“)

У композицији „мале приче“ доминирају развијени дијалози ликовна, сажето представљање ситуације, неочекивани обрти радње, ефектно формулисана поента. У садејству са типским одликама јунака и колективним представама о менталитету одређене заједнице, активирају се различити облици хумора:

Питали неслогу:

– Ће си се родила?

– Ће и ви.

1 В. Иван Златковић, *Ка њоејници смеха: хумор у српској усменој њрози*, Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије, 2017, 7–21.

2 Владимир Проп, *Проблеми комике и смеха*, Нови Сад, 1984, 37.

- А ће сад најрадије станујеш?
- Међ' Србе. („Неслога и Срби“)

Некада је цела приповетка заснована на оштроумном одговору и одсечној поенти:

Судија корио сведока Еру: – Како ти то, Еро, једанпут говориш једно, а други пут друго. На првом претресу си казао да ти је оптужени непознат, а сад у апелацији изјављујеш да га познајеш?

– Па тако ти је то, господине судијо... Ја сам се на првом суђењу упознао са њим – одговори Ера („Ера у апелацији“).

„Мале приче“³ су антропоцентричне, усредсређене су на човека, његове недостатке, мане, навике, поступке. Човеков карактер се представља кроз његове опречне, најчешће карикиране особине, од проицљиве мудрости до крајње глупости, од препреденог лукавства до смушености и наивне беспомоћности. Смех пребива у људском, и варира од немилосрдног, надмоћног подсмеха до безлобиве шале. Доминирају вербална комика, комика ситуације и комика карактера.⁴

Комични заплет у већини шаљивих прича заснива се на сукобу два опречна и међусобно супротстављена принципа, начина понашања и система вредности.

Изузетно оштру ноту имају шаљиве приче које конфликт темеље на подручју породичних односа и супротстављених парова као што су муж и жена, снаха и свекрва, отац и син. Жена је у овом кругу бремене, али и опасан такмац, проицљив и лукав („Свекар и снаха“, „Свекар и зла невеста“, „Свекар и снаха која зна да тка“). Из мушког угла она је често представљена као најтеже проклетство и казна („Жена је жена“, „Жени није вјеровати“, „Жена је најтеже бремене“, „Зла жена сачувала мужа“, „Газда Мића и његова жена“, „Ко слуша жене, гори је од жене“, „Добри муж, а зла жена“ и др.).

Критичка жаока је немилосрдна према представницима повлашћених категорија друштва које се понашају потпуно супротно од етичких принципа које њихов позив и положај изискују, те се често у „малим причама“ тематизују подмитљивост судија, непримерен начин живота свештеника, себељубивост бахатих и осيونих представника власти:

3 В. Бранко Златковић, *Мале приче о Вуку Караџићу (од 1787. до 1824)*, Београд: Институт за књижевност и уметност, 2015.

4 Анри Берсон, *Смех, Есеј о значењу комичног*, Београд, 1993.

Записао калуђер на сирцу (ће се реже) иже, да би познао ако ђак осијече мало од сирца. Кад калуђер изиђе из собе, онда ђак узме сирац да осијече мало, а кад види на сирцу иже, онда осијече повелику кришку, па запише онако иже као штоје и било. Кад дође калуђер, погледа сирац и узме у руке: – Ваистину слово иже, али сирца ниже („Слово иже, али сирца ниже“).

Одређени комични ликови попут Ере и Насрадин хоће омиљени су јунаци шаљивих прича и хумористичких новела. Насрадин хоћа је типски јунак који је врло популаран у јужнословенској традицији:

Једнога дана оде Насрадин-Хоћа на неку част. Али је он дошао у својим старим хаљинама, па га нико није ни гледао. Насрадин-Хоћа оде одмах кући, где је имао нове хаљине, обуче их и врати се на гозбу. Приређивачи те свечаности сада изиђу пред њега и дочекају га на најсвечанији начин. Шта више, и посаде га и у чело софре. Кад Насрадин-Хоћа виде такав дочек, а он са своје стране поче поздрављати и клањати се својим хаљинама. Ови га запиташе:

– А шта ти то радиш, господару?

Насрадин-Хоћа им одговори:

– Овај свечани дочек не припада мени, већ припада мојим хаљинама. („Насрадин-хоћа на части“).

Ера пак представља типски лик досетљивог јунака, ненадмашног у вербалним дуелима, кадрог да надмудри Турчина, кадију, цара, да превари чак и саму смрт. Као актери шаљивих прича често се јављају Бог, ђаво, свеци...

Огроман је вербални потенцијал шаљиве народне приче. Реч одређује јунака, представља његово оружје, али и одбрамбени механизам, она се игра и поиграва, збуњује и уноси пометњу, немилосрдно сече и самилосно лечи. Она идентификује, прозива, карактерише, ослобађа, разрешава комичну ситуацију ефектном поентом, или је додатно запетљава до новог разрешења. Реч представља есенцију комичног, али и средство за карактеризацију ликова и преоцењивање њихових поступака, У крајњој инстанци, комика речи прати динамику комичне ситуације или радње, „уграђује се“ у комику карактера којом се прегнантно одређују типови јунака. Свака замисао, дилема, радња или ситуација пројектују се у шаљивој причи на вербални план.

Главни елеменат структуре „мале приче“ је контраст, односно спој појава, које су у нормалним околностима некомпатибилне или супротне:

- Ја сам ти се, куме, оженио.
- Богме куме добро.
- Није куме него зло! јер сам узео грбаву ђевојку!
- Богме куме баш зло!
- Није куме него добро: јер ми је доћерала 1000 оваца.
- Па куме баш добро.
- Није куме него зло, јер ми покрепаше овце.
- Богме куме велико зло!
- Није куме него добро: јер сам одерао коже с њих, и за њи купио сам добру појату и у њој пуну сламе; па сам ти опет на главнијем.
- Па куме опет добро.
- Није куме него зло: јера ми изгорје појата и слама.
- Богме куме сад највеће зло!
- Није куме него сад највеће добро: јера у њој изгорје и грбава ђевојка.
- Е куме ти си се сад курталисао зла. Сад буди слободан од свега („Два кума“).

Смех је вентил у тешким, неподношљивим околностима живота. Он помаже човеку да се избори са ауторитарним цензором у себи, има потенцијал да ослободи човека страха од санкција због изговореног, учињеног или пак наумљеног, како то запажа М. Бахтин.

Анегдота као кратка, једноепизодична форма, сажето описује један догађај. Она представља израз знатижеље колектива, особени вид жуте штампе којом се завирује у интиму познатих личности. У ратничко-патријархалним анегдотама посебно се цене „висок, модеран дух и морал“, како је Вељко Петровић окарактерисао *Примјере чојсџива и јунашџива* Марка Миљанова.

Док се у анегдоти спајају различите епизоде и сцене, шаљива прича је често пута тек блесак, пресек једног животног тренутка:

Наш Лала извадио карту за Нови Сад, али ипак некако воз му оде испред носа. А он тури карту у прслук, па хајд` по шинама пешке. Сусретне га стражар на прузи:

– Овде се не сме ићи, знате ли ви то?
 – Е, не сме да, ево гле, – па извади карту – имам права и да се возим овуда на ајзлибану, а некмоли да не смем пешке, – одврати му Лала, па опучи даље („Лалина посла“).

Владимир Проп разликује категорије и нијансе смеха, који може бити подсмешљиви, доброћудни, злобни, ведри, обредни и раскалашни смех.⁵ У фонду шаљивих прича најфреквентнија људска мана јесте глупост:

Куповало некакво село ситну со, па пошто су сељаци много трошили, а скупо плаћали, рече једнога дана сеоски кнез:

– Видите, људи, како нас Приморци мудро варају продавајући нам ситну со? Зашто не бисмо ми ову ситну со сејали, па да нам роди крупна и да не трошимо узалуд толике силне новце? Сељаци му стадоше одобравати: „Добро си, кнеже, и паметне казао“. Сутрадан сваки домаћин своје волове упрегне у јарам, те преоре поткућнице и посије соли колико је ко у кући имао. Након осам дана састали се сељаци на збору, те питају један другога:

– Је ли твоја со изникла?

– Није, а је ли твоја?

– Није још ни моја.

И све овако, а кнез рекне:

– Бојим се да су нам Приморци продали старог семена („Крупна и ситна со“).

Смех може бити национално и социјално обојен. У складу са тим, одређени недостатак, као што је неслога, може се представити као доминантна црта одређеног колектива („За што су простаци сиромаси“).⁶ Или пак надменост („Како Србин себе уважава“), дирљива и простосрдачна побожност („Ишао сељанин у цркву“), веровање у превртљивост среће и неумитност судбине („На несрећном се кола ломе“), филозофска помиреност са свим са чиме се човек у животу сусреће („И то ће проћи“).

Смешна појава постаје видљива тек „пред огледалом важеће норме“. Анегдота и виц припадају формама народног стваралаштва, у који-

⁵ Владимир Проп, Нав. дело, 137.

⁶ Снежана Самарџија, *Шаљиве народне приповејке* (антологија), Крушевац, 2006, 116.

ма посебна релација између два принципа постаје схватљива само за особе које располажу културним кодом средине у којој настају.⁷

Вук је у предговору *Малој њросѣонародњој славено-сербској ѿјеснарици* (1814) програмски истакао да српске јуначке песме садрже „битије сербско и име“, што у основи представља национални канон, којег ће се доследно придржавати до краја свог сакупљачког рада. Може се рећи да и „мале приче“, које нам с љубављу и пажњом представља Дејан Томић, оцртавају национални карактер и менталитет, у тесном садејству са општечовечанским принципима. У разнородном жанровском обрасцу шаљиве приче, хумористичке новеле, анегдоте, поучне приче, басне, легендарне приче, историјског и етиолошког предања, ове „мале приче“ нам дају велике дарове народне мудрости, људскости и универзалне спознаје човекове природе.

---

⁷ В. Габријела Шуберт, „Анегдоте и вицеви Јужних Словена и њихових суседа“, у: *О српској књижевности и култури*, прир. Б. Сувајџић, В. Матовић, Нови Сад–Београд: Матица српска, Завод за уџбенике, Вукова задужбина, 2019..

ЗА ШТО СУ ПРОСТАЦИ СИРОМАСИ

Кад су народи дијелили срећу овога свијета, скупе се сви народи свијета и почну дијелити добра његова, па да брушкете међу, и кога што допане, нека га носи. Ришћани не знајући, шта би они одабрали за се најбоље, не пристану на брушкете, него реку да сваки себи изабере по својој вољи, и да у исто вријеме виде ко што мисли.

Реку најприје Латини:

– Ми ћемо мудрост. Инглези:

– А ми ћемо море. Турци:

– Ми ћемо поље. Руси:

– А ми ћемо горе и руду. Французи:

– Ми ћемо аспре и рат.

– А ви Срби, шта ћете ви?

– Чек, да се договоримо – реку, пак ни данас јошт се не договорише, те тако сваки своје понесе.

КАКО СРБИН СЕБЕ УВАЖАВА

Једном приликом дође млади Србин у неко друштво у којем нико није знао српски. Било је ту и мушких и женских доста. Послије дужег разговора запитају младог Србина, који се много поносио својим српством, какве је народности. Он их замоли да погађају.

Питају га је ли Француз? Србин одговори:

– Нешто више.

– Је ли Енглез? Опет одговори:

– Нешто више.

– Је ли Рус?

– Није, нешто више.

Кад последије погађају једнако, упитају га напошљетку, је ли Турчин или Кинез? Па кад немогоше погодити, онда га замолише да им каже шта је.

Онда се млади Србин исправи и намршти па, заковрчивши брк, са поносом рече.

– Ја сам Србин!

ИШАО СЕЉАНИН У ЦРКВУ

Ишао сељанин у цркву, а један ће га грађанин срести и запитати:

– Куда тако?

– У цркву, – одговори сељанин.

– А шта ћеш тамо?

– Да се Богу помолим.

– А је ли твој Бог велик или мален? – запитаће грађанин.

– Обоје!

– То не може бити.

– Може, веруј, – рече сељанин: – Он је тако велик, да га седмеро небеса не могу сместити, а ипак је тако мален, да му је места и у мом срцу.

И ТО ЋЕ ПРОЋИ

Све ће проћи, и највеће зло као и највеће добро.

Некакав путник дође у једно село у коме је господар имао велики прекрасан двор, па код двора једнога свога роба ухвати у јарам те орао на њему. Кад путник то чује, буде му врло жао, и

отишавши господару на орање, стане му говорити да то није његово право, и заиште да би му продао онога роба да се онако не мучи; али прије него му господар одговори, окоси се на њ роб говорећи:

– Шта је теби стало за то? И ТО ЋЕ ПРОЋИ.

Путник се нађе у чуду, па окрену својим путем. Кад се путник послије дуго времена врати натраг, и дошавши опет у оно село, дозна од сељака да је цар, чувши како је господар свога роба мучио, господара погубио, а његов двор и остало имање дао робу. Путнику буде врло мило, и дигне с к робу и стане му срећу честитати захваљујући Богу што се тако догодило. Али роб, не марећи ништа за то, одговори му:

– И ТО ЋЕ ПРОЋИ.

ДЕВЕТО КОЉЕНО ПЛАЋА

Украо кум куму овце, па дојавио на стругу. А кум се не осјећао, ни се бојао њега. Кад син дојави на стругу, дође отац, па рече:

– Чије су ти то овце?

– Ја их купио!

– Ти нијеси паре носио ја знам, нити имао пара!

– Ја дојавио!

Онда отац сина упита:

– Чије су овце?

– Ја чије могао, но ајд у кућу ти старче! Отац љутито рече:

– Нећу, душе ми, максе ти отале, ја ћу да музем овце!

Син се маче, а старац сједе, стаде мусту овце; прву, другу, трећу, пету, девету. Девету кад помузе, све му удари крв у кабао. Дозва сина:

– Оди сине, музи и кољи и шта ти драго! Син му се врати, насмије се старцу и рече:

– Шта је, старче, сад ми кажи, много ми мило?

– Сине, троши, музи, девето кољено плаћа!

Син оста смијући се, а старац жалосно пође у колибу, размишљајући, како ће гријехове родитеља девето кољено плаћати.

КРВНА ОСВЕТА

Наљегало један трговац кроз једну планину. Нанесе га пут на једног старца, који је имао три сина. Синови кад видеше трговца, скоче да га убију. Отац им говори:

– Не, ђецо, на зло ћете ударити, крв ври стотине година! Синови му рекоше:

– Хоћемо, Бога ми!

Не послушаше оца, но убише трговца и бацише га у јаму; скину пушку са трговца и поврате се кући. Отац упита синове:

– Учињесте ли зло, убисте ли га? Они рекоше:

– Убисмо и бацисмо у јаму.

Отац узне крви од трговца, те закопа под камен. Неколико година било тако, она крв узаврела, и отац рече синовима:

– Хајде да мичемо отале, погинућемо.

Пошли су и четири дана хода ишли, док су код једног газде дошли. Газда им рече:

– Ђе сте то тако кренули? Они рекоше:

– Рђава нам је баштина, а ми момци добри и радни, па тражимо премјештај ће би добра земља била, да радимо, да нам рад није узалуд.

Газда их задржи на своју земљу, да им кућу и баштину, и зараде се код њега. Они измакну једног дана ону пушку и додаше је газди. Газда рече:

– Окле ви ова пушка?

Они му казаше све по истини, како су убили једног трговца.

– А који сте га убили? – пита газда. Најмлађи брат рече:

– Ја сам га убио. Газда онда рече:

– Ово је пушка баба мога, немојте да вам је криво што ћу урадити.

Потегне па оном истом пушком убије убицу оца својега.

Онда рече:

– Платио онај што је крив, а ви ако ћете да га упоамо и да радите са мном.

Укопаше мрвог и остану с газдом да раде.

НА НЕСРЕЋНОМ СЕ УВЕК КОЛА ЛОМЕ

Ишли путем два човека: срећан и несрећан, а према њима у силовитом трку нагло избију упрегнути коњи у кола, који су се били отргли из возаревих дизгина.

Несрећан човек, нашавши се пред очигледном опасношћу да буде згажен, сиђе с пута у јарак, а срећан човек остане на путу да мирно сачека коње с колима и своју судбину.

Кад кола дођоше тик до њега, коњи као преплашени уставише се и, пропети увис, скретоше с колима у јарак, где се био склонио несрећан човек, – који под скрханим колима нађе своју смрт, а срећан оста нетакнут.

ПОП И СЕЛО

У једном селу живели сељани без попа, јер нису могли наћи таквог који ће моћи измолити у Бога кишу кад њима треба.

Тако су сељани живели Бог зна колико година без попа, јер се нико не примаше с таквим условом.

Најзад се нађе један и обећа да ће он моћи учинити све што од њега затраже: кишу, снег, сунце, ветар и најзад ако хоће и гром.

Сељани га примише, али с напоменом, ако не одржи реч да ће га одмах отерати.

– Не брините за то, – рече им поп.

Не прође много а неки дођоше код попа и заискаше кишу. Поп онда скупи цело село и упита хоће ли кише. Многи повикаше: „Хоћемо, хоћемо, јер нам кукурузи изгореше”. А други пак: „Нећемо, нећемо, јер ће нам руловље скапати”. Трећи: „Тамо по недељу дана попе”. Четврти: „Не, не, не још не, попе!” И остаде вика и граја и умало да дође до туче.

Види поп шта ће бити, па повикну:

– Браћо! Немојте да се свађате и бијете, то је срамота и грехота од Бога, него идите кућама, па кад се будете сложили сви до једнога, дођите к мени и ја ћу вам онда измолити од Бога што желите.

КУРЈАК У ЈАГЊЕЋОЈ КОЖИ

Једаред се обуче курјак у овчију кожу, и увуче у стадо, пак свако вече по једну овцу прождираще. Овчар приметивши да му овце нестајаше, стане вребати и увати уљу и уби.

Овчарев син небијаше ту кад се то зби, и кад дође, те курјака у овчијој кожи виде зачуди се и рече:

– Ко би то помислио, да се може и у овчију кожу курјак увући!

А отац му одговори:

– Баш то и јесу најгори, упамти синко, и код људи исто као и код зверова ваља гледати на њихово дело, а не на одело.

ДОЈАКО ПРЕКО СЕДАМ БРДА

Приповиједа се како је некакав чоек дошао у земљу где се не лаже, па бежећи од некога замоли људе који су купили сијено те га сакрију под пласт, и рече им кад дође од кога бјежи, и кад запита за њ, да му кажу да је прошао давно, и да је већ преко девет брда.

Кад поћера ту стигне и запита за бјегунца, људи они одговоре:

– Како он рече, дојако је преко девет брда; а како ми знамо, ето га ту под пластом, – пруживши руку на пласт.

ОН ОНАКО, А МИ ОВАКО

Неки варалица који је живео само од лажи, сваки дан је на превару „куповао” јагњеће чере и проносио их крај Персине куће. Перса му завидила, те ће једном рећи своме мужу:

– Видиш, Лазо, овај сваки дан носи меса, а ми кромпир и пасуљ, пасуљ и кромпир сваки дан.

– Нека, жено, нека! – рече Лаза, – он онако, а ми овако.

Али у лажије су кратке ноге. После неког времена, а оног варалицу прате жандари у апс. Тада ће Перса рећи своме мужу:

– Види, види Лазо, ево жандари прате онога, што сваки дан носи меса.

– Он онако, а ми овако, – одговори муж спокојно.

ЧОВЈЕКОВ ВИЈЕК

Кад је одређивао вијек, Бог рече чојеку:

– Да живиш четрдесет година! Чојек вели:

– Шта ће ми, Господе, четерес година, то је сасвим мало!

За то његово четрдесет година лијепо би се обука, лијепо би се обуо, потрошио би с људима и нада се у тај свој живот, да изгуби све, да би зарадио и био у напретку и у раду.

Рече Бог коњу:

– Да живиш и ти четрдесет година! Коњ одговори:

– Много је мене, ја могу једва двадесет: зло рани, без мјере товаре, воде боса, више пута и пред кућу ноћим!

Чојек рече:

– Мало је мени, дај мене још то двадесет година, да имам шесдесет!

И Бог му даде. Псу рече:

– Да живиш и ти четрдесет година!

– Ја не могу, једва десет – одговори пас – зло ране, вежу у вериге, пред кућом ноћивам!

Чојек чује шта рече пас, да му је много, а њему би мало, затражи још тридесет година. И онда имаде деведесет година.